

2024-02-20

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-00170

Revisionsrapport och revisionskrivelse 13/2023 - Granskning av auktorisation av anordnare i kundvalssystemet

Yttrande till kommunfullmäktiges revisorer

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrande över revisionskrivelse 13/2023 i enlighet med bilaga 3 till tjänsteskrivelse den 20 februari 2024.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktiges revisorer har gett EY i uppdrag att granska auktorisationen av anordnare i kundvalssystemet. Syftet med revisorernas granskning är att bedöma om berörda nämnder har en ändamålsenlig auktorisationsprocess och intern kontroll som säkerställer att kunder får avsedda tjänster med tillräcklig kvalitet. Syftet är även att ge svar på vilka riskbedömningar som görs om välfärdsbrott samt om förebyggande och upptäckande kontroller är ändamålsenliga. Kommunstyrelsen omfattas inte av granskningen men då konkurrensneutralitet är av stor betydelse rekommenderas kommunstyrelsen att utveckla innebörden för att säkerställa att kundvalsmodellens konkurrensneutralitet går att validera.

Ärendet

Ärendets beredning

Den granskning som kommunfullmäktiges revisorer låtit EY göra omfattar socialnämnden, utbildningsnämnden och äldre- och barnnämnden. Respektive nämnd lämnar egna yttranden över granskningen utifrån de rekommendationer som revisorerna lämnat. Revisorerna lämnar en rekommendation till kommunstyrelsen och denna rekommendation har beretts av stadsledningskontoret.

Innehållet i revisorernas granskning i korthet

Syftet med revisorernas granskning är att bedöma om berörda nämnder har en ändamålsenlig auktorisationsprocess och intern kontroll som säkerställer att kunder får avsedda tjänster med tillräcklig kvalitet. Syftet är även att ge svar på vilka riskbedömningar som görs om välfärdsbrott samt om förebyggande och upptäckande

kontroller är ändamålsenliga. Den övergripande bedömningen är att nämnderna i huvudsak säkerställt en ändamålsenlig auktorisationsprocess med intern kontroll. Det finns dock behov av utveckling i syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen för att säkerställa att kunder får avsedda tjänster med tillräcklig kvalitet. Det finns särskilt behov för socialnämnden och äldrenämnden att utveckla uppföljningen och kontrollen av anordnare. Det saknas systematik över tid i uppföljningen vilket innebär risk att anordnare inte följs upp ordentligt och brister inte identifieras. Auktorisationsprocessen utgår från kommunens generella och specifika auktorisationsvillkor. Det saknas dock tydliga bedömningskriterier till vissa av villkoren vilket kan medföra risk för ojämn bedömning av vad godkänd lägstanivå är. Exempel på detta är anordnarnas arbete med kvalitet. Den interna kontrollen samt likvärdigheten i beslut skulle vidare öka om det finns ytterligare stöd i bedömningen av hur villkoren uppfylls. Det finns ingen fastställd definition av "konkurrensneutralitet" som är en bärande del av kundvalsmodellen. Kommunstyrelsen omfattas inte av granskningen men då konkurrensneutralitet är av stor betydelse rekommenderas kommunstyrelsen att utveckla innebörden för att säkerställa att kundvalsmodellens konkurrensneutralitet går att validera.

Av revisionsrapporten (sida 8-9) lyfts att de som EY intervjuat inom ramen för granskningen uppfattar att kundvalen med tillhörande auktorisationsvillkor är utformade på ett konkurrensneutralt sätt men det finns anledning att diskutera vad konkurrensneutralitet innebär eftersom Nacka kommun saknar egen definition. I revisionsrapporten lyfts några exempel på definitioner av konkurrensneutralitet (Sveriges Kommuner och Regioner, Konkurrensverket samt Upphandlingsmyndigheten).

Stadsledningskontorets bedömning samt förslag till yttrande

Konkurrensneutralitet utgör en av kommunens styrprinciper

Inom ramen för kommunens styrmodell finns nedan styrprinciper som kommunfullmäktige beslutat om.

- *Delegera ansvar och befogenheter*
- *Skälj med finansiering och produktion*
- *Konkurrens genom kundval och upphandling*
- *Konkurrensneutralitet*

Styrprinciperna utgör grunden för den politiska styrningen. De ska vägleda verksamheterna så att målen uppnås och god ekonomisk hushållning säkras.

Styrprincipen avseende *konkurrensneutralitet* innebär att kommunala och privata anordnare ska ha samma villkor. Denna förklaring anges i kommunens styrdokument, Mål och budget, som beslutas av kommunfullmäktige.

Definition av styrprincipen om konkurrensneutralitet

Det kan konstateras att det av Mål och budget anges att konkurrensneutralitet innebär att kommunala och privata anordnare ska ha samma villkor. Detta är en kortfattad definition av ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens alla verksamheter. Då styrprinciperna utgör grunden för den politiska styrningen ska dessa utgöra en *vägledning för verksamheterna så att målen nås och en god ekonomisk hushållning ska säkras*. Principen ska kunna tillämpas i ett såväl vardagsnära perspektiv som ett mer övergripande strategiskt perspektiv. Styrprincipen ska ge en vägledning och ska således inte utgöra en legal definition. Det finns därmed goda skäl att hålla definitionen kortfattad så att den enkelt kan tillämpas i kommunens alla olika verksamheter och inte enbart kopplat till kommunens kundval.

I samband med att styrande dokument tas fram inom kommunen ska styrmodellen och dess styrprinciper utgöra en grund för hur styrdokumentet utformas. Detta framgår bland annat av *Styrdokument i Nacka kommun* som antagits av kommunstyrelsen (KFKS 2017/492). Reglementet för kundval är ett av flera styrdokument som bygger på kommunens styrprinciper. Revisorerna rekommenderar att kommunstyrelsen definierar begreppet konkurrensneutralitet så att kundvalsmodellen kan valideras. Stadsledningskontoret ställer sig frågande till att en mer utförlig definition av begreppet konkurrensneutralitet kan bidra till att validera kundvalsmodellen. Syftet med kundval är alla anordnare, kommunala och fristående, ska behandlas lika (det vill säga vara konkurrensneutrala) vilket är en bärande tanke bakom kommunens kundvalsmodell. När kommunfullmäktige beslutat om att införa ett visst kundval tillämpas reglementet för kundval och de generella och specifika auktorisationsvillkoren fullt ut. Det finns således inget utrymme att skilja på kommunala eller fristående anordnare eftersom det i reglementet inte görs någon skillnad på anordnarna. Behovet av en validering av kundvalet utifrån konkurrensneutralitet bedöms därför inte finnas. Däremot är det naturligtvis av stor vikt att styrprincipen efterlevs och implementeras i kommunens verksamhet. Syftet med konkurrensneutralitet är som nämnts att bland annat nå målen och att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Detta följs upp flera gånger per år i kommunen, bland annat inom ramen för årsredovisningen. Genom en välutvecklad resultatuppföljning ges ett tillförlitligt underlag för att säkerställa att kommunens verksamheter arbetar i enlighet med de styrprinciper som kommunfullmäktige beslutat om. Styrprinciperna ger riktningen och kommunens verksamheter verkställer hur detta sker. Detta förhållningssätt ligger även i linje med en annan styrprincip i kommunen som anger att kommunen ska delegera ansvar och befogenheter. De kommunala verksamheterna har stort utrymme att själva besluta hur verksamheten ska utformas. Ansvaret för verksamhetens mål, organisation, ekonomi, resultat, personal, arbetsmiljö och utveckling ska ligga på lägsta effektiva nivå. Principen är viktig för att verksamheterna på bästa sätt ska kunna möta konkurrensen inom sitt område.

Stadsledningskontoret bedömer utifrån ovan redogörelse att det inte finns behov av att ytterligare definiera styrprincipen om konkurrensneutralitet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 20 februari 2024

1. Revisionskrivelse
2. Revisionsrapport
3. Stadsledningskontorets förslag till yttrande

Christopher Arontuas
Kanslichef/Tf stadsjurist
Juridik- och kanslistaben

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik och kanslistaben